

Fialova vláda zvyšuje kontrolu nad energetikou a změnila pravidla pro podporu výroby

- editor007 | 14. června 2024

ČESKO: Fialova vláda se dohodla na změnu některých pravidel pro chod uhelných a plynových elektráren. Obě oblasti chce mít víc pod kontrolou kvůli plánovanému útlumu uhlí, což se ale neobejde bez zapojení dalších peněz. Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) připravilo soubor opatření, jejichž cílem je zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny a tepla i v případě méně pravděpodobných kritických scénářů rozvoje české energetiky.

„Dostáváme se do situace, kdy někteří provozovatelé uhelných zdrojů naznačují, že se blíží chvíle, kdy utlumí provoz svých zařízení. A my se na to musíme v rámci zákonných možností připravit,“ uvedl k souboru chystaných opatření ministr průmyslu Jozef Síkela (STAN).

Přebudování uhelných elektráren na plyn má do budoucna probíhat podle zjednodušených povolenacích procedur. Plyn také půjde zapojit do takzvaných kapacitních mechanismů. Plynové zdroje budou od státu dostávat zapláceno za to, že stojí a že jsou připravené v pohotovosti, což jim má zajistit stálý příjem a jistější návratnost vstupních investic.

„Každý takový mechanismus budeme soutěžit a měl by být přidělen tomu, kdo nabídne státu nejlepší cenu,“ uvedl k nové formě podpory Síkela. Podobný princip se používá i v jiných evropských zemích, podmínkou jeho nasazení bude souhlas Evropské komise.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) připravilo soubor opatření, jejichž cílem je zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny a tepla i v případě méně pravděpodobných kritických scénářů rozvoje české energetiky. Opatření, o kterých informoval vládu ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela, navazují na podrobné analýzy několika scénářů dalšího vývoje české energetiky provedené ve spolupráci s provozovatelem přenosové soustavy ČEPS a dalšími představiteli energetického sektoru.

Tyto analýzy potvrdily, že ve všech scénářích, včetně toho superkritického, zůstane zajištěna bezpečnost dodávek.

V rámci příprav na strategii zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny a tepla MPO spolupracovalo s ČEPS a dalšími představiteli energetického sektoru včetně provozovatelů největších uhelných zdrojů. Cílem bylo provést analýzu nejrůznějších scénářů budoucího vývoje české energetiky v reakci na zhoršující se ekonomickou situaci uhelných zdrojů.

„Cílem našich analýz bylo nejen vytvořit co nejpřesnější odhad dalšího rozvoje české energetiky, ale především se připravit i na kritické scénáře. Proto jsme ve spolupráci se zástupci energetického sektoru a provozovatelem přenosové soustavy spočítali různé scénáře, včetně toho kritického, a připravili podpůrná opatření, která i v případě negativního vývoje zajistí bezpečnost dodávek elektřiny i tepla pro české domácnosti i firmy,“ deklaroval ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela s tím, že spočítaný kritický scénář zahrnuje kombinaci několika velmi nepravděpodobných událostí, jako je rychlé ukončení provozu všech uhelných elektráren do roku 2027, omezení výroby elektřiny z jiných zdrojů či pomalejší rozvoj výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů.

„I v tomto extrémním scénáři analýzy potvrdily, že bezpečnost dodávek elektřiny a tepla zůstane zachována. Realistický scénář, který vzešel z našich jednání s provozovateli uhelných zdrojů, počítá spíše s postupným útlumem uhelných zdrojů do roku 2030. Chceme ale zajistit co nejstabilnější rozvoj české energetiky a vytvořit si i nejnnutnější záchrané brzy, a to je cílem opatření, která jsme připravili,“ dodal Síkela.

Chystaná opatření

„Hlavním cílem těchto opatření je rychlejší rozvoj nových zdrojů prostřednictvím zjednodušení jejich povolování, ale také rozšíření finanční podpory zdrojů nutných k zajištění dekarbonizace v rámci takzvaného dekarbonizačního mechanismu. Ten podpoří rozvoj zdrojů, které jsou nutné pro to, aby přechod na klimaticky neutrální energetiku proběhl za stabilních podmínek. Půjde o zdroje jako zemní plyn, ale také vodík či technologie pro zachytávání a ukládání CO₂,“ představil jedno z opatření vrchní ředitel sekce energetiky René Neděla.

Druhým krokem je ukotvení kapacitních mechanismů do české legislativy. Jejich zavedení je možné v případě, že by podle analýz provozovatele přenosové soustavy ČEPS hrozil nedostatek elektřiny i při zohlednění dovozů, což je situace, která není pravděpodobná ani v případě superkritického scénáře. Tato forma pomoci počítá s podporou emisně méně náročných zdrojů, především prostřednictvím investic do jejich rozvoje.

Pro urychlení povolovacího procesu nových zdrojů energie připravilo MPO opatření, která výrazně zjednoduší administrativní postupy a sníží tak zátěž pro investory. V první řadě půjde o plynové elektrárny, které budou zařazeny mezi stavby pro energetickou bezpečnost v rámci zákona o urychlení strategicky významné infrastruktury.

Cílem je významně zrychlit proces jejich povolování. V případě obnovitelných zdrojů již vláda řadu zjednodušení povolovacích procesů připravila, další, jako akcelerační zóny, nyní chystá. Nově by ale mělo dojít k dalšímu navýšení výkonu, kdy bude povolení instalace obnovitelných zdrojů možné bez potřebných licencí, a to až na 100 kW.

Pro srovnání - když tato vláda nastupovala, byl tento limit 10 kW.

Krizové opatření, jehož využití se předpokládá jen v opravdu krajním případě, je úprava energetického zákona, která umožní Energetickému regulačnímu úřadu (ERÚ) zasáhnout a zajistit provoz zdrojů nutných pro zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny.

V případě, že by nějaký výrobce elektřiny plánoval ukončit provoz svého zdroje, bude mít povinnost toto oznámit s předstihem. Následně ČEPS jako provozovatel přenosové soustavy, který má na starosti dohled nad stabilitou sítě, posoudí význam zdroje pro udržení bezpečnosti dodávek a vydá doporučující expertní stanovisko. Na základě něj bude moci ERÚ nařídit zachování provozu tohoto zdroje a kompenzovat jeho případné ztráty z veřejných zdrojů.

Na útlum uhelných zdrojů je nezbytné se připravit také z pohledu řízení elektrizační soustavy. Součástí služeb, které ČEPS od výrobců elektřiny nakupuje k zajištění stability soustavy, je i připravenost vybraných elektráren na to, aby v případě výpadku dodávek elektrické energie mohly znovu nastartovat a obnovit celou přenosovou soustavu.

Tyto služby nyní poskytují tři certifikované uhelné elektrárny. ČEPS pracuje na rozšíření portfolia dodavatelů těchto služeb prostřednictvím úpravy Pravidel provozování přenosové soustavy (tzv. Kodexu PS). Nově tyto služby budou moci být poskytovány na garantované bázi. To přinese vyšší konkurenci mezi jednotlivými zdroji při poskytování těchto služeb.

ČEPS v neposlední řadě připravuje investice do modernizace a rozšíření přenosové infrastruktury, které zajistí, že technická kapacita dovozu elektřiny do České republiky vzroste z 20 TWh až na 24 TWh ročně do roku 2030. Tato opatření jsou nezbytná pro zajištění stability a spolehlivosti dodávek elektřiny i v případě výrazného nárůstu dovozu.

Dá se předpokládat nutnost dovozu elektřiny

„Minulé vlády zásadně zaspaly v oblasti rozvoje energetiky, nepodpořily potřebné reformy a nerozvíjely nové zdroje energie. Tento nedostatek proaktivního přístupu vedl k situaci, kdy je nyní nezbytné rychle dohánět zpoždění v modernizaci energetického sektoru v České republice, včetně přípravy opatření pro případ rychlého útlumu uhelných zdrojů. Doháníme to až my,“ řekl náměstek ministra průmyslu a obchodu Petr Třešňák.

„Dá se předpokládat, že v dalších letech se bude po určité časové období do České republiky dovážet více elektřiny, než se bude vyvážet. Tato změna nebude mít negativní důsledky na zákazníky. Již nyní ostatně ve chvílích, kdy to je ekonomicky výhodné, elektřinu dovážíme a tento dovoz pokrývá asi pětinu naší roční spotřeby,“ dodal.

„Naše analýzy potvrzují, že dostupnost elektřiny na okolních trzích zůstane dostatečná pro dovoz do Česka i v případě kritických scénářů. V rámci těchto analýz vycházíme z vlastních modelů a dále z dat, která poskytují provozovatelé přenosových soustav v jednotlivých členských státech EU,“ vysvětlil předseda představenstva společnosti ČEPS Martin Durčák s tím, že data zahrnují konkrétně kapacity energetických zdrojů v jednotlivých státech, jejich výkonů, spotřeby elektrické energie, ale také kapacit přeshraničních propojení.

Z nich se následně tvoří model vyhodnocující dostupnost elektřiny pro každou hodinu každého dne jak na úrovni EU, tak v jednotlivých členských státech.

AUTOR: Tomáš V. Michl

[ZDROJ](#)